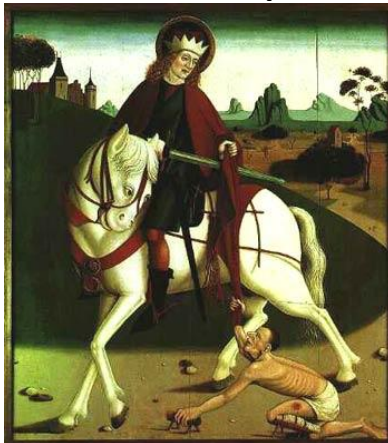

MÁRTON NAP

2011. november 11-én Márton nap volt az iskolánkban a DÖK szervezésében. A diákoknak válaszolniuk kellett Szent Márton életével kapcsolatos kérdésekre. Ha tudták a választ, Márton-napi finomságokban részesültek.

De ki is volt SZENT MÁRTON?

A legenda szerint Szent Márton a Római Birodalom Pannónia tartományának Savaria nevű városában (mai Szombathely) látta meg a napvilágot 316-ban vagy 317-ben egy római tribunus (előljáró) fiaként. A római császár katonájaként szolgáló Márton a franciaországi Amiens városában egy hideg téli estén odadta Szent Márton kultusza a Pannónia területén már a honfoglalás előtt is virágzott. Szent István tisztelete jeléül a zászlaira a hadvezér Márton képét festette. A hagyomány szerint a szent egy álomban sietett a király és az ország védelmére. Így Szent Márton Szűz Mária után az ország patrónusa lett. A pannonhalmi bencés apátság is Márton tiszteletére épült azon a helyen (Savaria Sicca), ahol az egyik hagyomány szerint a szent született. A legújabb kutatások viszont minden kétséget kizáróan bizonyítják, hogy Márton szülővárosa Savaria, vagyis Szombathely. Egy másik változat szerint ez a hagyomány a római időkre nyúlik vissza. November 11-e a naptárban ősidők óta a téli évnegyed kezdő napja: megkóstolták az új bort és az új termés is kitarzott bőven, így nagy eszem-izomot tartottak, hogy jövőre is jó termés legyen mindenhol. A rómaiak Aesculapiust, az orvosistent ünnepezték ilyenkor, s ludat öltek, amely a hadisten, Mars szent madara volt. (A madarak gágogásukkal egyszer megmentették Rómát a gallok éjszakai orv rajtaütésétől.) A keresztény naptárban is ez alapján kapott helyet: a lúd római neve "avis Martis" (Mars isten madara); régi szófejtéssel „Márton madara”-ként ünnepezték, így nem kellett eltérni a lúdlakomák évnegyedkezdő római szokásától. A reformációnak korábban is folytatódott a hagyomány: a protestánsok Luther Márton neve napján emelgették a poharaikat ilyenkor meleg köpenyének felét egy nélkülöző koldusnak. Aznap éjszaka álmában megjelent Jézus a koldus alakjában. Innentől kezdve nem a hadsereget, hanem Istent szolgálta, megkeresztelkedett. Misszionáriusként sok jót cselekedett. Jóságáról még életében legendák keringtek, püspökké akarták szentelni. A monda szerint mikor ennek hírére vette, az érte jövő küldötték elől nagy alázatosságában a ludak óljába bújt. A szárnyasok azonban gágogásukkal, szárnyuk verdesésével óriási zajt csaptak, így elárulva Márton rejték helyét. Mártont 371-ben püspökké szentelték és haláláig, 398-ig Tours-ban segítette a rászorulókat. A Márton-napi liba-lakomáról szóló első írásos beszámoló 1171-ből származik. Akkoriban ez inkább azzal volt kapcsolatba hozható, hogy Szent Márton napja jelentette a paraszti év végét, a népszokás ilyenkor zárták le az éves gazdasági munkákat, kezdetét vette a természet téli pihenő időszaka. A cselédek ilyenkor kapták meg évi bérüket és hozzá ráadásul egy libát, mert a szárnyasok nyáron felduzzadt hadát a tél beállta előtt meg kellett tizedelni. E napon kóstolták meg az újbort és vágtak le először tömött libákat. Ám e szokás gyökerei is mélyebbre, az aratási időszak végén álló pogány állatvágási ünnepekre nyúlnak vissza, amelyeket a kereszténység így vett át.

DÖK